

59
~~přísně tajné~~

výtisk č.: 36

počet listů: 18

59

ZPRÁVY

archiv bezpečno
složek

II. správa MV - analytický odbor

informační

O B S A H

I. KONTRARozVĚDNÁ PRÁCE

1. K problémům vysílání čs. stipendistů str. 1 - 9
2. Využívání amerických občanů přijíždějících do ČSSR rozvědky legalisovanými na americkém velvyslanectví v Praze str. 10 - 17

II. METODY NEPŘÍTELE

1. Likvidace agenta-radisty BND na území NDR str. 18 - 27

III. K INFORMACI

1. K obchodní dohodě mezi ČSSR a NSR str. 28 - 30
- ~~1.~~ Bude generál WESSEL nástupcem GEHLENA? str. 31 - 33

I. KONTRAROZVĚDNÁ PRÁCE

K problémům vysílání čs. stipendistů

Usnesením předsednictva ÚV KSČ ze dne 20.12.1966 bylo uloženo ministru zahraničních věcí, aby spolu s ministrem školství a předsedou ČSAV provedlo opatření ke zpřísnění výběru a k omezení počtu stipendistů, vědců a odborníků vysílaných ke studijním pobytům do zahraničí, zejména do USA. Tímto problémem se zabývá i další usnesení předsednictva ÚV KSČ ze dne 10.1.1967 které stanoví, že vláda má přijmout opatření ke snížení počtu pracovníků vysílaných orgány a institucemi do zahraničí, zejména do USA. Usnesení vycházejí ze zásady, že pracovníci mohou být vysíláni do zahraničí jen tehdy, odpovídá-li to hospodářským a politickým zájmům ČSSR a potřebám řešení jednotlivých konkrétních úkolů.

Současná situace ve vědeckých a vědecko-technických stycích s USA

Četné vědecké a technické obory jsou v USA na přední světové úrovni, často daleko vyšší než v západoevropských zemích. Podle názoru čs. odborných míst mají Spojené státy k řízení velkých programů výzkumu a vývoje technické prostředky, které jsou ve srovnání se západní Evropou vývojově o tři až pět let napřed. Z těchto důvodů se zdá výhodné, aby čs. stipendisté přijímali nabízená stipendia do USA a mohli pak po návratu využívat získané vědomosti při uskutečňování vědecko-technické revoluce v ČSSR.

Je nepochybné, že poskytováním stipendií sledují USA především své vlastní zájmy. Tímto způsobem se snaží rovněž uspokojovat potřeby vlastního vědecko-

technického rozvoje a zároveň, pokud jde o stipendisty ze socialistických zemí ideologicky je zpracovávat.

Poskytování 1 - 2 letých stipendií je úzce spojováno s pozdějším "nákupem" vědeckého pracovníka, což se stává typickým jevem současné americké vědecké politiky.

V amerických nabídkách stipendijních míst pro čs. vědce je nutno vidět jednu z forem v úsilí o ideologické pronikání a to zejména ovlivňováním příslušníků inteligence, vědců a vedoucích pracovníků. Pobyt čs. občanů v USA je využíván k podpoře liberalistických tendencí, smířlivosti s nemarxistickými názory, k propagaci americké vědy, způsobu života a společenského systému. Státní tajemník RUSK podle tiskového prohlášení státního departmentu ze dne 24. července 1963 řekl mimo jiné, že se stipendisté stávají "jedním z nejmocnějších, avšak tichých elementů americké zahraniční politiky".

K dosažení svých cílů využívají USA jednak některých recipročních akcí, jednak vědeckých styků při různých mezinárodních kongresech, symposiích a vědeckých konferencích. Sledují vědeckou literaturu socialistických zemí, všímají si práce významných vědců, s kterými se snaží seznámit a nabízejí jim pak osobní stipendia v USA.

Významnou úlohu při získávání odborníků pro studium nebo výzkumnou praxi v USA hraje velvyslanectví USA v Praze. Zaměřuje se převážně na špičkové odborníky v oborech, kde by americké instituce z jejich pobytu v USA mohly po odborné stránce něco získat. Druhým hlediskem při výběru je politický profil

vybíraného. Snaží se získat takové osoby, které svou politickou podstatou zaručují, že nejen nebudou "rozkladně působit na prostředí", ale naopak budou přístupni jeho vlivu.

Agenturní zprávy potvrzují, že američtí diplomaté jednají podle pokynů státních orgánů USA tak, aby vybírali osoby "vhodné", kterých by bylo možno po odborné i politické stránce maximálně využít.

Průzkum, který provedlo ministerstvo zahraničních věcí ukázal, že v roce 1966 bylo prostřednictvím ČSAV, Státní komise pro techniku, ministerstvem školství, ministerstvem zdravotnictví a ministerstvem zemědělství vysláno k dlouhodobému pobytu do USA 163 osob a ke krátkodobému 52 osob.

Z celkového počtu 163 dlouhodobých stipendistů je převážující podíl lékařů nebo příbuzných oborů (celkem 70 osob). Jsou to obory, kde je naše věda i praxe na světové špičce. Naproti tomu jen 11 % stipendistů je z oboru chemie a málo přes 7 % z oboru elektroniky a radiotechniky, tedy z oborů vhodných jak z hlediska potřeb rozvoje čs. vědy a techniky, tak z hlediska vysoké vědecko-technické úrovně, již bylo v těchto oborech v USA dosaženo.

Jaký je způsob vysílání stipendistů do USA:

1. Vysílání je prováděno na základě dohod ČSAV s National Academy of Sciences, ministerstva školství s americkým meziuniversitním výborem, což představuje pouze 85 měsíců stipendijního pobytu za 1 akademický rok. Zde je plně zajištěn vliv čs. strany na výběr kandidátů a částečně i oborů. Americké instituce ovšem výslovně

odmítají přijímat stážisty na aplikovaný výzkum spojený s prací v průmyslu s odůvodněním, že by nebylo možno docílit povolení vstupu do průmyslných podniků. Program studia je tedy nutno zaměřovat na základní výzkum. Americké university však nepřijímají stážisty ze socialistických zemí ani na základní výzkum tam, kde mají smlouvu o výzkumu s některým předním průmyslovým podnikem.

2. Cestou amerického zastupitelského úřadu v Praze jsou předkládány nabídky k účasti na různých vědeckých programech. Tyto akce částečně koordinuje ministerstvo školství, které centrálně vybírá, nebo doporučuje kandidáty. Cestovné hradí státní department, pobyt pak příslušná pořádající organizace v USA. Jde většinou o akce s velkou mezinárodní účastí.
3. Nejpočetnější jsou však nabídky amerických universit a vědeckých institucí presidiu a ředitelům vědeckých pracovišť ČSAV. Zde převažují individuální nabídky a jmenovitá pozvání čs. odborníků. Stipendia poskytovaná čs. odborníkům a pracovníkům z resortu zdravotnictví jsou z americké strany koordinována zvláštním výborem, který také provádí odborné zkoušky uchazečů. U převážné většiny individuálně dohodnutých stipendií z ČSAV, Státní komise pro techniku, ministerstva školství, atd., má rozhodující vliv na výběr americká strana.

Stipendijní pobyty ve Spojených státech jsou často americkou stranou zneužívány nejen k ideologickému ovlivňování, ale i k získávání čs. vědců

k emigraci. Při značném zájmu státních orgánů o čs. občany nelze vyloučit i zpravodajské cíle amerických rozvědných složek.

Vědecko-technické styky s Velkou Británií

Styky byly navázány prostřednictvím ministerstva školství a Britskou radou. V roce 1966 byla uzavřena úmluva na dva kalendářní roky. Uvažuje se o výměně stážistů a stipendistů v oboru aplikovaného výzkumu, kde jsou hlavními partnery Státní komise pro techniku a Ministry of Technology. Konkretní dohoda je prozatím brzděna překážkami, které klade britská strana. Přesto se v roce 1966 proti roku 1965 počet stipendistů zvýšil.

Mimo tuto smlouvu dojíždí do Anglie velký počet vědeckých pracovníků ke krátkodobým i dlouhodobým pobytům na jmenovité pozvání jednotlivých vysokých škol, vědeckých institucí, nebo dokonce jednotlivých britských vědců. Jen v roce 1966 to bylo 36 odborníků na jednoroční pobyt.

Na úseku individuálních pozvání je situace obdobná jako při výjezdech do USA. Rozhodující vliv na výběr kandidátů má britská strana, která na území ČSSR prostřednictvím kulturního oddělení svého ZÚ a prostřednictvím informačního střediska v Jungmanově ulici systematicky proniká do čs. vědeckých institucí a vysokých škol. Zde pak typuje a vybírá kandidáty pro stipendia dle svých odborných a politických hledisek.

Ve Velké Británii se v poslední době projevuje zvýšený zájem britských úřadů o čs. občany, kteří jsou často obtěžováni se zřejmou snahou o zpravodajské

využití. Byly zaznamenány i pokusy o kompromitaci a hmotný nátlak. Velký zájem projevují britské úřady především o ty čs. občany, které podezírají ze spolupráce s StB. Dominuje snaha podezření upřesnit a zájmovou osobu získat na svou stranu. Velmi často, zvláště u odborníků, je cílevědomě sledováno získat osobu k emigraci.

Vědecko-technické styky s Francií

V roce 1965 byl s Francií podepsán nový dlouholetý kulturní protokol. Francouzská strana poskytla zhruba 200 měsíců stipendií z toho 2/3 nerecipročně. Výměny se týkaly vědeckých stáží, studijních a přednáškových pobytů. Došlo k vyslání 141 osob. Na jazykové kurzy do Francie bylo mimo to vysláno 16 učitelů středních a vysokých škol a došlo ke zřízení lektorátu v Paříži a v Praze.

Největšího rozmachu dosáhly styky v roce 1966, oproti roku 1965 se zdvojnásobily. Nejdotovanějším úsekem zůstávají stipendia nereciproční. Letních kurzů francouzštiny, konaných v Paříži, Besanconu, Strasbourgu a Saint-Malo, se zúčastnilo 55 vysokoškolských a středoškolských profesorů a 10 posluchačů romanistiky. K delším, průměrně půlročním pobytům vyjelo 30 stipendistů, z toho 7 lékařů, 13 z oborů humanitních, 5 z uměleckých a 5 z technických. ECOLE NORMALE SUPERIEURE přijala poprvé dva naše posluchače. /Jde o elitní vysokou školu, na kterou se čs. studenti dostávají poprvé/. Byla obnovena tradice čs. sekce při Carnotově lyceu v Dijonu, kde studuje 12 čs. žáků.

K dosavadnímu lektorátu na Sorboně přibyl lektorát češtiny v Dijonu, v ČSSR byly zřízeny lektoráty v Praze, dále v Bratislavě, Olomouci a Brně.

Francouzská strana se rovněž snaží o ovlivnění výběru jednotlivých kandidátů. K tomu účelu byla francouzskou vládou zřízena organizace L'ASSOCIATION POUR L'ORGANISATION des STAGES en FRANCE /dále ASTEF/. Aparát ASTEF je rozdělen na tzv. byra, z nichž každé se stará o jeden obor, např. stavebnictví, medicínu, elektroniku atd. V povinnostech stážisty, které vydala ASTEF je pasáž o tom, že stipendista či stážista před odjezdem do Francie musí být ve styku s obchodním radou francouzského velvyslanectví v Praze. Tomu také musí hlásit přesný termín odjezdu z ČSSR, hodinu příjezdu, letadla nebo vlaku, kterým přicestuje, na které letiště nebo nádraží. Nestalo se však, aby ve Francii stipendistu někdo očekával, ale musí se sám hlásit v úřadovně ASTEFu.

Po ohlášení je s ním vyplněn velmi podrobný dotazník. Při ukončení pobytu musí každý napsat zprávu podle předem připravených otázek. Jedna z otázek je, na jakém úseku v ČSSR uplatní získané zkušenosti. Zpráva musí být psána vlastním rukopisem.

ASTEF je o našich stipendistech velmi dobře informován. Jeden ze stážistů, absolvent Vojenské technické akademie do dotazníku uvedl, že vystudoval Vysokou školu stavební. V seznamu stážistů, který vydává ASTEF, měl však uvedeno vzdělání "Vojenská technická akademie".

Řada signálů a konkrétních poznatků ukazuje, že o čs. stážisty je projevován ze strany francouzských úřadů zájem zpravodajský. Velmi často jsou jim

tajně prohlížena zavazadla, nebo jsou sledováni a vy-
těžováni. Časté jsou i případy pokusů získávání k emi-
graci.

Vědecko-technické styky s NSR

Styky s NSR se svou šíří dostaly na první místo
v evropských kapitalistických státech. V roce 1966
byly až na pokraji politické únosnosti a organizačních
možností. University a různé vědecké instituce nabí-
zejí vysoká nerekiproční stipendia a zvou čs. občany
na přednáškové a studijní pobyty převážně individuál-
ně. V roce 1966 byli také ve větším počtu vysíláni
studenti posledních ročníků čs. vysokých škol k dlou-
hodobým stipendijním pobytům.

Na universitách v Göttingenu, Kolíně nad Rýnem
a Kielu působí dlouhodobě lektoři českého a slovens-
kého jazyka. Čilé styky jsou rovněž s universitami
v Marburgu, Heidelbergu, Mnichově, Bonnu, Essenu,
Giessenu a Hamburku.

Velmi početně jsou obesílány semináře v Sonnen-
bergu /Internationaler Arbeitskreis/, kam dojíždí
celá řada čs. odborníků, převážně zcela bez kontroly
na soukromé pasy. ČSSR je proto na seminářích v
Sonnenbergu nejpočetněji zastoupena ze všech socia-
listických zemí.

Styk se západním Berlínem je udržován prostřed-
nictvím Freie Universität. Převážně se jedná o krát-
kodobé přednáškové pobyty. K dlouhodobému studijnímu
pobytu tam byly vyslány 4 osoby.

V NSR je na čs. stipendisty vyvíjen zvláště
silný ideologický tlak, především na mladé lidi.

Zásadně jsou ubytováni v majetných rodinách, jejichž životní úroveň je vydávána za běžnou v NSR. Jsou jim nabízeny vysoké peněžité částky jako odměna za provozovanou praxi a je jim umožňován styk s významnými osobami z SPD, které je v diskusích ovlivňují především "myšlenkami evropanství". Pro inženýrsko-technické kádry jsou pořádány exkurse do vybraných závodů, které svou úrovní automatisace patří ke světovým špičkám. Neobjektivně jsou srovnávány platy čs. občanů s platy německých protějšků, se společenským postavením, s životní úrovní, kvalitou bytů, aut, apod.

Mimo hlavní kapitalistické státy ještě přijímají čs. stipendisty v malém měřítku některé další evropské země. Rovněž tak je zanedbatelný počet stipendistů vyslaných do rozvojových zemí.

x x x

V současném způsobu rozpracování a ochrany stipendistů chybí centralizované podchycování všech výjezdů, jednoznačně určená odpovědnost za všechny druhy operativních opatření a dlouhodobé sledování celého problému, které jedině může objevit nově vznikající tendence nebo skutečnosti. Značná členitost a různorodost této problematiky vyžaduje také soustavnou koordinační činnost mezi jednotlivými operativními úseky.

(Z materiálů AO)

- FT -

Využívání amerických občanů přijíždějících do ČSSR
rozvědky legalisovanými na americkém velvyslanectví
v Praze

Zvýšený cestovní a turistický ruch s sebou přináší jak kladné tak záporné stránky. Jedná z těchto záporných je, a získané poznatky to potvrzují, že se nepřátelské rozvědky snaží to využít pro své záměry. Následující fakta jednak tato slova potvrzují, jednak podhalují některé formy a způsob práce v této oblasti.

V článku nejde o nějaký hluboký rozbor, ale o jednotlivé konkrétní případy, ke kterým došlo a jakou úlohu mohou sehrát a sehrají zastupitelské úřady, v našem případě AVV v Praze.

Důležitým článkem činnosti amerických rozvědných orgánů jsou zastupitelské úřady USA v zahraničí. Zpravodajskou činností se na nich zabývají nejen legalisovaní rozvědky, nebo pracovníci zpravodajského odboru STADPU (INR), Informační služby (USIA), ale i normální diplomatictí úředníci. Všichni jsou na zpravodajskou činnost dobře připraveni. Zpravidla jde o zkušené pracovníky s dobrými teoretickými znalostmi z oblasti historie, současné politiky a hospodářství dané země, mají rovněž nezřídka specializované znalosti z oblastí, které jsou předmětem jejich zpravodajského zájmu.

Postavení diplomatů jim do značné míry umožňuje legálně získávat zájmové poznatky. Například AVV v Praze udržuje v posledních 5 - 7 letech široké společenské styky s pracovníky všech oblastí politického, hospodářského a kulturního života v ČSSR s cílem rozšířit své zpravodajské možnosti.

Dalším důležitým zdrojem zpravodajských poznatků a informací je shromažďování, zpracování a systematické vyhodnocování oficiálních materiálů všeho druhu. Jsou však poznatky, které nemohou získat uvedenými způsoby a v tom případě plní pak svoji úlohu agentura. Její podstatnou částí mohou být američtí státní příslušníci jezdící do ČSSR. Všichni mají povinnost hlásit se po příjezdu do ČSSR na AVV v Praze k registraci, třeba jen písemně. Podle poznatků je toto Američany dodržováno.

I když není znám konkrétní případ, že by AVV v Praze využívalo vízové cizince ke zpravodajské práci, je dostatek poznatků z jejichž souhrnu je zřejmé, že vízoví cizinci jsou využíváni k rozvědné činnosti, ideologickému ovlivňování nebo i k jiné proamerické činnosti.

Tak například američtí rozvědčíci legalizovaní na AVV využívají vízové cizince především k rozšiřování své stykové základny v ČSSR, k typování vhodných čs. občanů z hlediska vzdělání, postavení nebo i možnosti ideologického narušování, typování různých odborníků vhodných ke stipendijnímu pobytu v USA apod.

Využívají příjezdu vědeckých pracovníků, nebo významnějších amerických odborníků do ČSSR a uspořádají na AVV nebo v bytě večeři, party apod. Jménem hosta pozvou pečlivě vybrané čs. občany, od kterých si slibují rozvědný nebo jiný prospěch. Prostřednictvím amerického hosta se snaží s nimi seznámit, sblížit nebo k takové osobě vytvořit přístup. V jiných případech vhodným společenským způsobem konzultují s čs. občany odborníky, kompletují poznatky k zájmové otázce, objektu nebo problému. Otypovávají si

další odborníky, jako možné budoucí stipendisty nebo budoucí stále styky z politické, hospodářské, kulturní a jiné oblasti. Tam, kde se jim nejeví vhodné získat osobní kontakt podstavují vízového cizince (svého agenta) stejného nebo příbuzného oboru. Takový odborník nejenom snáze proniká a získává si důvěru, ale je schopen ze zájmové oblasti nebo objektu podat či získat ucelené a z odborného hlediska podstatné poznatky.

V řadě případů jde o vízové cizince s nejasnou nebo ze zpravodajského hlediska zajímavou minulostí, podivného chování, podezřelými styky apod.

V červnu 1964 využil kulturní přidělenec AVV BOHACEK známosti s naším spolupracovníkem INVESTOREM z VÚNP a napojil na něho profesora Michiganské university, který se zaměřil na získání poznatků o změnách v řízení a plánování, k jejich konkrétnímu uplatňování v praxi, kdy a v jakých etapách budou zaváděny, atd. Zajímavé je, že stejné otázky měl Američan BINDER z časopisu New York Times, který několik dnů před tím vyhledal spolupracovníka INVESTORA na pracovišti a mimo to navštívil i SPK. Obdobného zaměření byly otázky i jiných amerických žurnalistů, kteří navštívili SPK v srpnu a listopadu 1964. V obou případech styky a schůzky s čs. odborníky sjednával BOHACEK.

V roce 1965 uspořádal tajemník AVV BURGES v Praze večeri při příležitosti příjezdu profesora architekta REPSE z Cornellovy university v USA. Byli pozváni pečlivě vybraní odborníci, architekti z oblasti projektování a výstavby. Profesor REPS u nás uspořádal řadu přednášek. Cílem jeho cesty po ČSSR bylo za

přispění AVV vytypovat přední čs. odborníky pro stipendium do USA nebo docílit, aby již dříve vytypovaným vědcům a odborníkům bylo čs. úředními místy stipendium povoleno.

I v řadě dalších případů je zřejmá spolupráce vízových cizinců s rozvědčíky nebo jinými pracovníky AVV v Praze. Již sama minulost a chování, zájmy a styky těchto vízových cizinců a forma jejich spojení s AVV ukazuje, že nejde o běžný styk amerického občana se ZÚ svého státu za pobytu v cizí zemi.

V roce 1964 navštívil ČSSR již po několikáté profesor George Luis KLINE z Institutu Bryn Mawr College Pennsylvania USA. Navazoval zde široké styky. Při každém pobytu v ČSSR často docházel na AVV. Od přátel jsme dostali informaci, že KLINE je rozvědčíkem leteckých sil USA. V letech 1957-58 se zúčastnil přípravy verbovky sovětského občana, který byl pak zaverbován dalším americkým turistou Davidem KOMI. Profesor KLINE při své cestě v roce 1960 navazoval v SSSR široké styky, vyhledával a prověřoval nové osoby vhodné na verbovku.

Další "vědecký" pracovník Josef PRATT z Duke university, Durkan N.C. USA, navštívil ČSSR v letech 1962-1963 jako turista za účelem studia psychologie a parapsychologie. Jezdí též do SSSR. Je podezřelý, že provádí špionáž v oblasti kybernetiky. V ČSSR se chtěl v roce 1963 sejít s americkým velvyslancem. Byl na něho doporučen jejich společným známým Hermanem WALKEREM, který byl v roce 1948 držitelem diplomatického pasu pracovníka STADEPU se zvláštním posláním. V současné době má být WALKER pracovníkem CIA. Při návštěvě PRATTA na AVV v Praze zjišťoval vícekonzul

K O N T R A R O Z V Ě D N Á P R Á C E

HUFFMAN zda je PRATT presentován v kartotéce návštěv a po zjištění, že není, projevil uspokojení, že jeho pobyt na AVV zůstane utajen.

Od roku 1961 jezdí do ČSSR John Michael MONTIAS profesor Jalské university v USA, který má široké jazykové znalosti, mj. českého jazyka. Je odborníkem v oblasti ekonomie a má styky mezi československými ekonomy a kulturními pracovníky. Snaží se mezi nimi získávat poznatky z ekonomické oblasti a o vnitropolitické situaci. Jednoho čs. občana získával jako stálého informátora. Při každém pobytu v ČSSR vyhledává styk s kádrovými rozvědčíky na AVV a to buď s WARKEREM, SOMMERIATEM, TRINKOU, nebo WARDEM a HANLEYEM, se kterými si předával různé písemnosti.

V únoru 1965 při večeři na AVV představil tajemník BURGES našemu spolupracovníkovi INVESTOROVÍ, universitního profesora Dr. Hermana FREUDENBERGERA, sociologa z USA. Jmenovaný byl v ČSSR na studijním pobytu na pozvání MŠK. Žádal na spolupracovníkovi, aby mu pomohl navázat kontakty do Ekonomického ústavu a do Ústavu pro mezinárodní politiku a ekonomii. Prostřednictvím bývalého pracovníka AVV Dr. ČÁNSKÉHO se napojil na dalšího spolupracovníka CICERO. V bytě ČÁNSKÉHO pak spolupracovníka CICERO vytěžoval k politickým a hospodářským otázkám ČSSR. Sám Dr. ČÁNSKÝ profesora FREUDENBERGERA označil jako typáře americké rozvědky. Mimo BURGSE byl jmenovaný ve styku i s tehdejšími kulturními atašé BOHACKEM.

S oběma jmenovanými pracovníky AVV byl ve styku i Američan GRIFFITH, lektor Massachusetts Institut of Technology, když v roce 1964 navštívil ČSSR. Navazoval styky s pracovníky čs. vědeckých a kulturních

institucí a navštěvoval i rakouský konzulát v Bratislavě. BURGES si ho jednou odvedl do kanceláře v tajném oddělení. (GRIFFITH byl do roku 1958 politickým ředitelem Svobodné Evropy v Mnichově).

Americký stipendista na čs. vysoké škole zemědělské je v pravidelném styku s kulturním přidělcem AVV WARNEREM, kterého navštěvuje i v bytě. WARNER ho vytěžoval k vedoucím pracovníkům vysoké školy a zajímal se, s kterým z nich se dá otevřeně hovořit apod. Další americký stipendista v ČSSR profesor FIZMAN si zhotovil asi 150 dotazníků, které rozdál studentům novinářské fakulty. Obsah byl sestaven tak, že vlastně šlo o zpravodajsko sociologický průzkum, jehož výsledek by protivníkovi přinesl poměrně dobré zpravodajské informace a proto MŠK dotazníky zabavilo. FIZMAN je v pravidelném styku s kulturním přidělcem AVV WARNEREM, který intervenoval na MŠK, aby byly vyplněné dotazníky FIZMANOVI vydány.

Do ČSSR jezdí i poměrně hodně amerických vojáků z povolání, nejčastěji z území NSR. Přitom pro ně platí všeobecně známý přísný zákaz navštěvovat socialistické země a jen ve výjimečných případech je udělováno povolení. Je zřejmé, že cesty amerických vojenských osob do socialistických zemí jsou motivovány služebním zájmem. Někteří z nich navštěvují za pobytu AVV v Praze.

V roce 1962 byl na krátkém pobytu v ČSSR plk. US armády BROWN Hugh, který jednal s vojenským přidělcem AVV v Praze. Podle polských přátel pracuje BROWN v oboru zahraničních operací bezpečnostního byra STADEPU.

V roce 1963 byl v ČSSR americký vojenský přidělenec ve Wiesbadenu Paul PETELCHUH a jednal hlavně s vojenským a leteckým přidělcem AVV. Podle informace od přátel je PETELCHUH náčelníkem dokumentačního odboru evropského úřadu pro zahraniční technologii při letecké rozvědce USA v Evropě.

ČSSR navštívil několikrát i Dean KOCH, vedoucí informační služby na ZÚ USA v západním Berlíně. V Praze byl převážně ve styku s tajemníky AVV TRINKOU a HANLEYEM. Je také ve spojení s jmenovcem Karl KOCHEM, který má být vedoucím pracovníkem americké rozvědky v Mnichově. Rovněž i Karl KOCH byl v roce 1964 v ČSSR a to ve společnosti pracovníka CIA z Vídně GOLBERNA.

V roce 1964 přijel do ČSSR Geord BAILEY jako dopisovatel amerického listu. Podle poznatků přátel pracoval BAILEY od roku 1948 v NSR a záp. Berlíně v CIA a od roku 1954 byl v této rozvědce na území USA. V roce 1959 se objevil v záp. Berlíně jako dopisovatel amerického časopisu The Reporter Magazin. Později žil ve Vídni. Za pobytu v ČSSR měl snahu získat co nejúplnější poznatky o novém modelu řízení a plánování národního hospodářství. Jako častý návštěvník AVV v Praze, byl převážně ve styku s kulturním přidělcem BOHACKEM.

V roce 1958 a 1963 byl v ČSSR jako turista americký novinář Walter Drew FRIEDENBERG. Při několika návštěvách AVV v Praze se volně pohyboval po tajném oddělení. Diplomaté, rozvědčíci WARD, SOMMERIATT a JAMS se k němu chovali velmi uctivě. Podle poznatků maďarských přátel a I. správy MV jde o pracovníka CIA.

Další novinář, východoevropský korespondent Time Life, RADEMAEKERS William, jezdí rovněž často do ČSSR

(naposledy v květnu 1967) a zajímá se o vnitropolitické i zahraničněpolitické otázky ČSSR. Stýká se s diplomaty rozvědky AVV v Praze BURGEMEM a BEAMEM. Získával spolupracovníka OPAVSKÉHO jako placeného konzultanta a poradce v zájmových otázkách. Se spolupracovníkem maďarských orgánů sjednával do Prahy schůzku pro bývalého předsedu evropského odboru Svobodné Evropy GRIFFITHA. RADEMAEKERS absolvoval v minulosti dvouletou zpravodajskou školu CIC.

Rovněž Anatol SHUB dopisovatel Washington Post se za svého pobytu v ČSSR v roce 1963 a 1964 stýkal s rozvědky diplomaty na AVV v Praze HANLEYEM, BURGEMEM, BOHACKEM a pohyboval se volně po tajném oddělení. Svá jednání s HANLEYEM uskutečnil na zahradě AVV.

Jak je z některých případů zřejmé, snaží se rozvědky - diplomaté utajovat návštěvy některých Američanů na AVV v Praze. Pravděpodobně proto, aby tyto osoby nebyly námi spojovány s pracovníky amerických rozvědných nebo zpravodajských orgánů a nedostaly se za pobytu v ČSSR pod naši kontrolu.

(Z materiálů AO)

- MV -

II. METODY NEPŘÍTELE

Likvidace agenta - radisty BND na území NDR

Uveřejňujeme další informaci o likvidaci agenta -radisty BND na území NDR, který byl dne 10.11.1965 zatčen orgány NDR. Jedná se o France PANKRÁCE /krycím jménem Ernst MENCEL/, posledně bytem Brizen/Mark, okr. Fürstenwald, zaměstnán jako mistr - mechanik závodu VEB Funkwerk Berlin-Köpenick. Nejvyšším soudem NDR byl odsouzen na doživotí.

PANKRÁC měl aktivně působit především až v době války, měl vybírat z mrtvých schránek zprávy od jiných agentů a tyto předávat rádiem. Za tím účelem byl vybaven dvěma vysílačkami. V mírové době prováděl ojedinělé prověřovací radiospojení. Špionážní zprávy, zasílané na krycí adresu do NSR, psal tajnopisem. Zprávy šifroval podle knihy.

Proces s agentem PANKRÁCEM byl veřejný. V procesu vystupoval jako "radioexpert" pracovník RKR-NDR, který v plném rozsahu rozebral jednostranné telegrafní vysílání radiocentrály BND v Mnichově, které agent PANKRÁC přijímal.

Tím by se mohlo vysvětlit i to, proč radiocentrála přerušila 4.10.1966 vysílání pro jednu skupinu agentů a od 19.3.1967 přerušila všechna jednostranná vysílání.

Se západoněmeckou rozvědkou navázal PANKRÁC spojení prostřednictvím bývalého spoluzaměstnance, který ilegálně opustil NDR. Tento člověk, podle PANKRÁCOVÝCH výpovědí věděl, že PANKRÁC sloužil jako radista ve fašistickém vojenském námořnictvu, že absolvoval radistickou školu vojenských námořních sil v Autrichu a že se zajímal o radarovou

techniku. Rovněž mu bylo známo, že PANKRÁC nesouhlasí se státním zřízením NDR. PANKRÁC souhlasil s jeho návrhem, že se v západním Berlíně sejde s osobami, které mu dopomohou získat zaměstnání v oblasti radarové techniky a odjel do západního Berlína, kde byl 15.4.1953 západoněmeckou rozvědkou zaverbován.

K zajištění osobní bezpečnosti agenta byla provedena BND celá řada opatření. PANKRÁCOVI bylo řečeno, že když jde na agenturní schůzku, musí zachovávat krajní opatrnost a dávat pozor, není-li sledován. Rozvědčíci mu poradili, aby při cestě do západního Berlína několikrát přesedl z tramvaje do tramvaje a nasedl do vlaku těsně před odjezdem, aby tak unikl případnému sledování. PANKRÁC dostal krycí jméno Ernst MENCEL jímž byl oslovován na agenturních schůzkách a podpisoval veškeré stvrzenky. Dostal pokyn, aby se v NDR choval tak, aby na sebe nepoutal pozornost. Znamenalo to, aby příliš neutrácel, aby si nebral do NDR západoněmecké peníze a aby se neopíjel. Pro pobyt v západním Berlíně mu byl vystaven západoněmecký pas na jméno Ernst MENCEL. Data narození ve falešném pasu byla téměř totožná se skutečnými, místo narození Kiel, bydliště Mnichov, Sonnenstrasse nebo Zennengase nebo Zonneberg, místo vydání dokumentu - Mnichov. Vlastnictvím tohoto pasu měl PANKRÁC jako západoněmecký občan možnost zdržovat se a ubytovat se v západoněmeckých hotelích.

Již při první schůzce byl PANKRÁC seznámen s tím, že bude moci předávat poznatky rádiem. Na čtvrté schůzce na podzim 1953, bylo rozhodnuto, že PANKRÁC prodělá speciální rádiový kurs. Školení bylo prováděno na schůzkách v západním Berlíně od konce

roku 1953 do konce roku 1954 pomocí aparatury typu "12 VG". Podle PANKRÁCOVÝCH výpovědí člověk, který ho školil, přinášel na schůzky dva přístroje tohoto typu. Prováděli zkušební příjem, vysílání a procvičovali se v Morze-abecedě. Kromě toho byl PANKRÁC seznámen s radiodokumenty, způsobem šifrování radiogramů a sestavováním aparatury. Při výslechu doslovně uvedl:

"V průběhu jednorozčného školení, které jsem úspěšně absolvoval, uskutečnili jsme společně s "GRAIFEM" tři nebo čtyři zkušební vysílání s radiocentrálou v západním Berlíně, která mi není známa".

Po skončení školení byla PANKRÁCOVI předána kompletní radiostanice typu "12 VG" se všemi potřebnými dokumenty. Vše převezl v aktovce ze západního Berlína do NDR. Potom obdržel pokyn nevysílat a měl čekat na pokyny západoněmecké rozvědky.

Koncem roku 1955 mu byla dána druhá aparatura výše uvedeného typu s veškerým příslušenstvím a radiodokumenty, kterou rovněž přivezl do NDR. První aparatura byla pracovní a jmenovala se Seefalke. Druhá byla určena pro práci v mimořádných podmínkách a jmenovala se Seefahre. Jmenovaný měl rovněž za úkol zřizovat v blízkosti svého bydliště tajné úkryty, do nichž podle pokynů pracovníků rozvědky měli vkládat ostatní agenti informace, které měl pak odesílat rádiem BND.

V souladu s těmito pokyny založil PANKRÁC v roce 1957 tajnou schránku v Brizenu v Petershagenerstrasse. Residentovi "GRAIFOVI" předal nákres a přesný popis, kde je tajná schránka umístěna.

Protože měl PANKRÁC vysílat zprávy pouze při ozbrojeném konfliktu, obdržel pokyny důkladně obě radiostanice zabalit a zakopat je na spolehlivém místě. Při výslechu PANKRÁC vypověděl:

"Bez ohledu na tyto pokyny měl jsem aparaturu, kterou jsem dostal v r.1954 uloženou ve sklepech v Brizenu, nejprve v Hüttenstrasse 69 a potom v Petershagenerstrasse 4, kde jsem bydlel. Aparaturu, kterou jsem dostal v roce 1955 jsem zabalil do perlonového obalu a zakopal na zahradě otcova domu. Po jeho smrti jsem ji vykopal a schoval ji pod podlahou ve sklepech. Když jsem se v r.1956 přestěhoval do Hüttenstrasse 13, schoval jsem radiostanici, kterou jsem obdržel v roce 1954 v mansardě svého domu. Poslední dobou jsem tuto aparaturu, kterou BND označila jako pracovní, měl ukrytou v psacím stole, který byl umístěn v mansardě".

Na otázku, jakým způsobem použil radiostanice, které mu svěřila BND PANKRÁC odpověděl:

"V průběhu vyšetřování jsem již uvedl, že jako radiista v době mimořádných událostí a vedoucí skupiny agentů - radistů, měl jsem za úkol v době ozbrojeného konfliktu mezi NSR a NDR předávat BND jak vlastní informace, tak i informace agentů, kteří mi je měli vkládat do mrtvé schránky. V pokynech BND, které jsem na jaře 1965 obdržel prostřednictvím mrtvé schránky, umístěné v Berlíně-Köpenig, jejichž doslovný název je "Auftrag" - je přesně uvedeno:

A/ Zahájení vysílání:

"V případě mimořádných událostí /zvýšení pohotovost nebo mobilizace/ nebo na zvláštní pokyn, sdělený cestou jednostranného vysílání,

je třeba okamžitě zahájit rádiové spojení a vysílat všechny důležité údaje".

Toto oboustranné spojení mělo být uskutečněno buď aparaturou "Seefalke" nebo aparaturou "Seefahre" podle pokynů, uvedených v radiodokumentech těchto radiostanic. Za účelem prověrky akceschopnosti, tak zvané pracovní aparatury, která mi byla dána v roce 1954 jsem uskutečnil v roce 1954 nebo 1955 zkušební spojení s radiocentrálou BND. Za tím účelem a také proto, abych se naučil z paměti Q-kód, který byl pro radiospojení nezbytný, přepsal jsem si kód na list papíru. Po přestěhování na Hüttenstrasse 13, v září 1956, jsem se stejnou aparaturou počátkem roku 1957 uskutečnil ještě jedno nebo dvě zkušební vysílání a opět jsem navázal oboustranné spojení. Při vysílání jsem používal dvou vlastnoručně zkonstruovaných "nahazovacích" antén. Později jsem si zhotovil 18 metrovou anténu. Kromě uvedených třech zkušebních vysílání v roce 1954, 1955 a 1957 jsem žádná jiná s BND neuskutečnil".

Pokyn k zahájení vysílání, který měl agent obdržet cestou jednostranného vysílání BND, objasnil PANKRÁČ následovně:

"Potom, kdy v roce 1959 bylo BND zahájeno jednostranné vysílání, "GRAIF" mi sdělil, že pokyn k vysílání do éteru obdržím buď radiogramem nebo vysíláním čísla "888".

Kromě toho měl určeno číslo "444", které znamenalo: "Sdělte nám situaci". Údaje měl poslat poštou, tajnopisem.

Podle výpovědi přijímal agent jednostranná vysílání od počátku roku 1959. Úkol přijímat vysílání

pomocí aparatury "12 VG", obdržel od "GRAIFA". Současně s tímto pokynem byl na agenturní schůzce seznámen s příjmem a dešifrováním zpráv. Radiogramy na jeho adresu byly vysílány pod volacím znakem "LVD1" na kmitočtu 3060 KHz ve středu, v sobotu a v neděli ve 22,00 hodin pro adresní číslo "364". Podle těchto údajů přijal do zatčení 143 radiogramů. Od 7.7.1964 bylo adresní číslo "364" změněno na "964".

Výcvik agenta v používání tajnopisu

V době, kdy se PANKRÁČ seznamoval s radiovysíláním, byl současně školen ve zhotovování tajnopisných textů pomocí tak zvaného vodního písma. Provádí se tím způsobem, že list bílého papíru se nechá promáčet vodou, potom je ho třeba vylisovat mezi dvěma skleněnými deskami a na obě strany promočeného listu položit sací papír. Na tento list papíru, pokud nebude ještě plně vysušen, se přikládá další list, na který se píše špionážní zpráva. Potom se spodní list zcela dosuší a píše se na něj krycí text. Agent používal obě metody tajnopisu a posílal zprávy na krycí adresu do NSR.

Počátkem roku 1960 byl agentovi dán preparovaný karbon. Tento karbon přikládal na krycí text, který mu rovněž rozvědka posílala a přenášel na něj špionážní zprávy. Tohoto způsobu používal až do svého zatčení.

Pro zašifrování špionážních zpráv používal PANKRÁČ román Wolfganga SREIERA "Alaskafüchse" /Listy z Aljašky/. Slova, která byla z knihy vybírána v souhlase s obsahem zprávy, byla zašifrována stálou poznávací skupinou a tabulkou "Dein star".

M E T O D Y N E P Ř Í T E L E

Mimoto rozvědka zasílala PANKRÁCOVI poštou určitá smluvená sdělení. Pro ty účely měl agent tabulku. Napsání adresy u tajných dopisů mělo určitý význam.

Uvádíme několik smluvených sdělení, jejichž skutečný význam byl následující:

U-BAHN /metro/	- následující schůzka se koná v západním Berlíně za 10 dní od uvedeného data napsání dopisu /před 13.8.1961/
SCHIENEN DEFECT
/nesprávná kolej/	- až pojedete na schůzku do západního Berlína, nepoužívejte tramvaje /před 13.8.1961/
FEDERKIEL /hrot pera/	- napiště co nejdříve tajnopisný dopis
ECHO /ozvěna/	- okamžitě prověřte radio-spojení
LUPENREIN /čistý jako sklo/	- v příští zásilce bude fotokopie rozvědného úkolu
KLECKS /kaňka/	- okamžitě zastavte zasílání tajnopisných zpráv
TELEGRAFENMAST
/telegr.sloup/	- okamžitě zlikvidujte skryš v blízkosti bytu
KOFFER /kufr/	- okamžitě přerušete rozvědnou činnost
RUHEBETT /postel/	- okamžitě uschovejte na spolehlivém místě pomůcky pro rozvědnou činnost
FEGEFEUER /očistec/	- okamžitě opusťte NDR.

PANKRÁC vypověděl, že v letech 1959-1965 odeslal na krycí adresu kolem 60 dopisů s tajnopisnými špiónskými informacemi. Tyto dopisy odesílal v intervalech 3 - 8 týdnů.

Jedním ze způsobů spojení po 13.8.1961 byly mrtvé schránky, které buďovali pracovníci BND na území NDR. Při jednostranných vysíláních agent na jaře 1963, 1964 a 1965 dostával informace o zrušení mrtvých schránek v Berlíně - Karolinenhofu, v okrese Köpenik. Všechny tři mrtvé schránky byly vybudovány v lese. K tomu agent vypověděl:

"V mrtvé schránce, kterou jsem zrušil na jaře 1963 byl balíček s vodotěsnou samolepící folií, která sloužila jako obal. Balíček obsahoval:

- 12 připravených dopisů s krycím textem pro odeslání tajnopisných informací na adresu BND. Na obálkách byly uvedeny tři různé krycí adresy;
- dva svitky číslicových skupin pro dešifrování jednostranných zpráv od BND;
- tabulky s uvedením stupně napětí na 2 listech;
- pokyny k zajištění osobní bezpečnosti na 4 listech;
- pokyny pro zapojení konvertoru k radiopřijímači a spojovací kabel;
- dopis BND;
- 10 ražených zlatých prutů;
- 2 000 marek
- seznam předmětů obsažených v balíčku.

Podle PANKRÁČE plánovala BND posílat balíčky s potravinami a uschovávat v nich mikrofotografie se špionážními pokyny.

Co říci k případu závěrem:

Aparatura "12 VG" dovoluje provádět rychlá radio-spojení s častým měněním kmitočtů. Kontrukce vysílače a přijímače dovoluje provádět změny kmitočtu v průběhu několika vteřin.

Při použití dvou různých antén pro přijímač a vysílač, byla dána možnost provádět duplicitní spojení s radiocentrálou, tj. že agent při vysílání měl možnost současně přijímat vysílání radiocentrály. Aparaturu je možno napájet jak ze sítě, tak z akumulátoru. Kompletní aparatura s veškerým příslušenstvím se lehko umístí do aktovky.

Radiodokumenty "Seefalke/I" a "Seefahrer/I" jsou určeny pro spojení uvnitř Německa, radiodokumenty "Seefalke/II" a "Seefahrer/II" pro spojení v Evropě. Jsou určeny jak pro práci v normálních, tak i ve válečných podmínkách.

Dokumenty, které PANKRÁČ používal, byly vypracovány BND speciálně pro účely agenturního radio-spojení.

Prověrkou materiálů, získaných RKR službami, bylo zjištěno, že pomocí radiodokumentů "Seefahrer a Seefalke" byla v roce 1956-57 prováděna aktivní činnost.

Zacházení s aparaturou "12 VG" a jejími radiodokumenty je složité a vyžaduje několikedenního školení a praktické instruktáže.

Jednostranná vysílání byla uskutečňována radiocentrálou BND denně v krátkovlnném pásmu na kmitočtu 3060 KHz ve 20,00 hodin /středoevropského času/ v telegrafním režimu s použitím volacího znaku "LVD1", který byl vysílán minutu před zahájením vysílání. Zašifrované radiogramy se vysílají formou pětimístných číselnicových skupin.

S adresním číslem "364" radiocentrála BND vysílala od 18. dubna 1959 do 30. června 1963 82 radiogramů. S adresním číslem "964" od 3. července 1963 až

do zatčení agenta bylo vysláno 61 radiogramů. Po zatčení agenta radiocentrála do 19. ledna 1966 vyslala ještě 5 radiogramů. Celkem bylo pro obviněného vysláno 148 radiogramů.

Mezi rozvědkou a agentem bylo udržováno spojení poštovním stykem. K tomuto spojení sloužila šifrovací metoda. /Poznávací skupiny 17917 50241/. Při použití šifrových skupin "1481357147", knihy "Listy z Aljašky" a tabulky "Dein star" dává tato metoda možnost v časově neomezeném průběhu, šifrovat neomezený počet zpráv libovolného rozsahu.

(Z materiálů SVKR)

III. K INFORMACI

K obchodní dohodě mezi ČSSR a NSR

Dne 3.8.1967 byla podepsána "Dohoda o zřízení obchodního zastoupení ČSSR v NSR a obchodního zastoupení NSR v ČSSR". Signatářem dohody za čs. vládu je náměstek min. zahraničního obchodu, za vládu Německé spolkové republiky minist. rada minist. zahraničních věcí. Sídlem obch. zastoupení bude Praha a Frankfurt nad Mohanem.

Dohoda vstoupila v platnost dnem 15.2.1968, kdy si smluvní strany oznámili, že byla schválena podle jejich ústavních předpisů. Dohoda může být vypověděna do šesti měsíců po uplynutí platnosti současně uzavírané obchodní dohody anebo namísto ní mezi smluvními stranami sjednané nové obchodní dohody.

Posláním obchodních zastoupení je podporovat a rozvíjet hospodářské vztahy mezi oběma zeměmi a zajišťovat provádění obchodní dohody.

Obchodní zastoupení NSR přejímá současně v plném rozsahu veškerou konsulární agendu dosavadního Permit Office v Praze, který byl doposud oprávněn udělovat vstupní víza při cestách čs. občanů do NSR. Konsulární agenda čs. strany byla dosud vykonávána čs. vojenskou misí v západním Berlíně. Převezení konsulární agendy do kompetence čs. obchodního oddělení ve Frankfurtu ať již částečně nebo úplně přísluší úvaze čs. strany, která rozhodne o budoucí praxi.

Celkový počet zaměstnanců obchodního zastoupení nepřesáhne bez souhlasu vlády přijímajícího státu 30 osob. Vedoucí obchodního zastoupení používají úřední označení "Vedoucí obch. zastoupení". Mohou mít nejvýše 5 zástupců.

Vedoucí obchodního zastoupení a ostatní pracovníci obch. zastoupení včetně rodinných příslušníků pokud jsou občany vysílajícího státu, požívají práva téměř úplné exterritoriality a nepodléhají trestní pravomoci přijímajícího státu. Jsou vyňati z civilní, soudní a správní pravomoci, pokud se nejedná o jejich soukromé vlastnictví nebo soukromou činnost. Nevztahují se na ně rovněž předpisy o povolování pobytu, ani všeobecné předpisy o hlášení osob a jsou osvobozeni od daně z příjmu a z motorových vozidel. Jediné omezení spočívá v právu hostitelského státu provést dočasné zajištění při důvodném podezření z trestného činu.

Osvobození od cla a ostatních dávek se v plném rozsahu vztahuje na dovoz předmětů pro úřední potřebu obchodních zastoupení, nebo dovoz předmětů osobní potřeby a stěhovacích svršků vedoucích zastoupení a jejich zástupců. Ostatní pracovníci obch. zastoupení budou požívat těchto výsad jen pokud jde o předměty dovezené při jejich prvním služebním přidělení.

Pracovníci obch. zastoupení jsou povinni dbát zákonů a ostatních právních předpisů přijímajícího státu. Obchodní zastoupení požívají práva nedotknutelnosti v otázkách úřední korespondence, šifrového spojení, telegramů, dálnopisu a kurýrních zásilek. Totéž se vztahuje na arcivy a úřední místnosti obchodního zastoupení.

Vedoucím a ostatním pracovníkům obch. zastoupení včetně rodinných příslušníků budou vydány přijímajícím státem osobní průkazy odpovídající jejich statutu. Vedoucí obch. zastoupení a jeho 5 zástupců pokud budou vlastníky diplomatických pasů, obdrží osobní průkazy příslušné diplomatické hodnosti,

ostatní zaměstnanci obdrží osobní průkazy pro nediplomatické pracovníky (rozlišení bude provedeno barvou). Vedoucí obch. zastoupení ani jeho zástupci, pokud budou vlastníky diplomatických pasů, nebudou oficiálně zapsáni na diplomatické listině MZV a nebudou tudíž ani uváděni v seznamu diplomatických zastoupení cizích států akreditovaných na území ČSSR (Corps Diplomatique). Úřední i soukromá vozidla pracovníků obch. zastoupení budou označena podle příslušných předpisů smluvních států platných pro cizince s právem dlouhodobého pobytu, bez diplomatického statutu (v ČSSR např. červeným označením ve žlutém poli AB

Vedoucí a ostatní pracovníci obch. zastupitelství se obracejí v úředních záležitostech v ČSSR na ministerstvo zahraničního obchodu, nebo na místa, která jim toto označí za příslušná; v NSR na ministerstvo zahraničních věcí, nebo místa označení za příslušná.

Před konečným podepsáním dohody, kdy již bylo závěrečné znění textu vzájemně odsouhlaseno, došlo ze strany NSR k námitce proti překladu do češtiny u termínu "Bundes Republik Deutschland", který čs. strana v českém znění textu překládá jako "Německá spolková republika". Zástupce NSR trval naopak na překladu "Spolková republika Německo", který uznával jedině za správný. Ze stanoviska německé strany zřetelně vyplynula snaha po uplatnění politického presedentu ve smyslu oprávnění NSR zastupovat celoněmecké zájmy. Tento problém byl vyřešen zvláštním dopisem, kterým čs. strana zdůvodnila z lingvistického hlediska oprávněnost překladu. Delegace NSR vysvětlení po projednání akceptovala.

(Z materiálů AO)

Bude generál WESSEL nástupcem GEHLENA?

Dne 1. května 1968 má odejít dosavadní šéf západoněmecké zpravodajské služby generál GEHLEN do výslužby. Z různých zpráv je zřejmé, že se o nástupci mezi vládními kruhy v NSR jedná. Nejčastěji se vyskytuje jméno generála WESSELA. Kdo vlastně tento muž je.

Gerhard WESSEL se narodil 24.12.1913, jako syn faráře v Neumünster. Po maturitě nastoupil 15.10. 1932 jako podporučík k 5. dělostřeleckému pluku v Ulmu. V roce 1934 byl povýšen na poručíka. Od října 1935 do října 1937 byl příslušníkem 41. dělostřeleckého pluku a poté až do října 1939 /v roce 1937 byl povýšen na nadporučíka/ byl plukovním pobočnickem u 41. a 697. dělostřeleckého pluku.

Ve válce byl od listopadu 1939 do ledna 1941 ve štábu 68. pěší divize. V roce 1940 byl povýšen na kapitána. V době od ledna do března 1941 studoval na válečné akademii v Berlíně, pak byl až do ledna 1942 u 1. armádního sboru. Od února 1942 až do konce války pracoval v generálním štábu jako analyzátor. V roce 1943 byl povýšen do hodnosti majora a 1.1.1944 na podplukovníka.

Jako odborný referent pro Rudou armádu sledoval v GEHLENově oddělení při OKH /vrchní velení pozemních vojsk/ "FREMDE HEERE OST" pohyby sovětských jednotek. GEHLEN hodnotil WESSELA jako bystrého a inteligentního zpravodajského důstojníka, schopného provádět dobré a cenné analýzy. Pro GEHLENA vypracoval rovněž analýzu o situaci nepřítele, kterou generál GUDERIAN přednesl dne 9.1.1945 Adolfu HITLERovi.

HITLER práci WESSELA, předvídající sovětskou ofensívu, označil za "zcela idiotskou" a autora za blázna zralého pro blázinec. Tři dny poté však Rudá armáda frontu u Baranova na Visle prorazila.

Po válce pracoval WESSEL několik let v průmyslu. Přitom však udržoval styky s GEHLENEM i nadále. Oba byli v této době ve službách Američanů.

Od 1.10.1952 byl zaměstnancem služebny BLANK /předchůdkyně ministerstva obrany NSR/, kde pomáhal organisovat vojenskou obranu NSR. 1.11.1955 byl WESSEL převzat v hodnosti podplukovníka do Bundeswehru, kde byl až do prosince 1962 jako zástupce vedoucího oddělení FB II /velící štáb Bundeswehr II/ spolko- vého ministerstva obrany. V souvislosti s jeho odchodem z ministerstva bylo zdůrazňováno, že nejde o odchod v důsledku branněpolitických neshod s tehdejší- ěm ministrem STRAUSSEM. WESSELOVO další zařazení jako velitele tankové brigády v Braunschweigu /od října 1962 do prosince 1963/ bylo považováno za přechodné. WESSEL byl považován za specialistu jakých je velmi málo, takže se dalo předpokládat, že bude později zařazen na jiném odborném úseku. V roce 1955 byl povýšen na plukovníka, v roce 1958 na brigádního generála a v srpnu 1963 na generálmajora.

V prosinci 1963 byl jmenován do funkce vojenského zástupce při NATO - MILITARY - COMMITTEE /Vojenský výbor NATO/ do Washingtonu, kde je dosud. V roce 1965 byl povýšen na generálporučíka.

WESSEL je považován za otce MAD /Militärischer Abschirmdienst der Bundeswehr - Vojenská kontra- rozvědká BW/. Jako bývalý úzký spolupracovník generála GEHLENA /šéf BND/ a jako šéf obrany ve velícím

štábu Bundeswehru získal dobrý přehled o politice, strategii a zbrojním potenciálu nepřítele Spolkové republiky.

Již od podzimu 1967 je WESSEL považován za jednoho z nástupců generála GEHLENA.

(Z materiálů I. SMV)

archiv bezpečnostních složek